

Lisbet Dahl

SKRU OP FOR LIVETS LYDE MED ET HØREAPPARAT OG NED FOR FORDOMME OM HØRETAB

Den 18. februar 2019 blev Lisbet Dahl født på ny. Et sæt høreapparater lukkede hende ud af en stor, brun dyne, ud i solen til alle de lyse toner. Den lykkelige oplevelse af, at høretabet kunne genvindes så enkelt, har fået Lisbet til at kæmpe for at eliminere den uvidenhed og tabuisering af høretab, som afholder så mange fra at søge hjælp.

Af: Kristine Bindslev / Foto: Martin Sylvest/Ritzau Scanpix, Keld Navntoft/Ritzau Scanpix

Forfængelighed, fordomme, myter og manglende viden spiller en stor rolle, når det gælder høretab og høreapparater, mener den 73-årige skuespiller og instruktør Lisbet Dahl, som vil de mange forbehold til livs.

– Myten om mormors hylende høreapparat, lighedstegnet mellem alderdom og høretab og nedladende udtryk som ”dit døve spektakel” lever i bedste velgående og er måske årsag til, at så mange, der har problemer med hørelsen, undgår at gøre noget ved det. Det er en skam, for man risikerer at gå glip af så meget, siger Lisbet Dahl, der har fejret 1-års jubilæum med sine høreapparater.

Lisbet mener, at vi skal holde op med at gøre nar af folk, der ikke kan høre, og at moderne høreapparater er intet mindre end Guds gave.

– Jeg er dybt lykkelig for mine høreapparater. De er det første, jeg tager på om morgenen, inden jeg står op.

Glæden ved atter at kunne høre spidserne af diskanten er så enorm, at Lisbet har besluttet sig for at stå frem

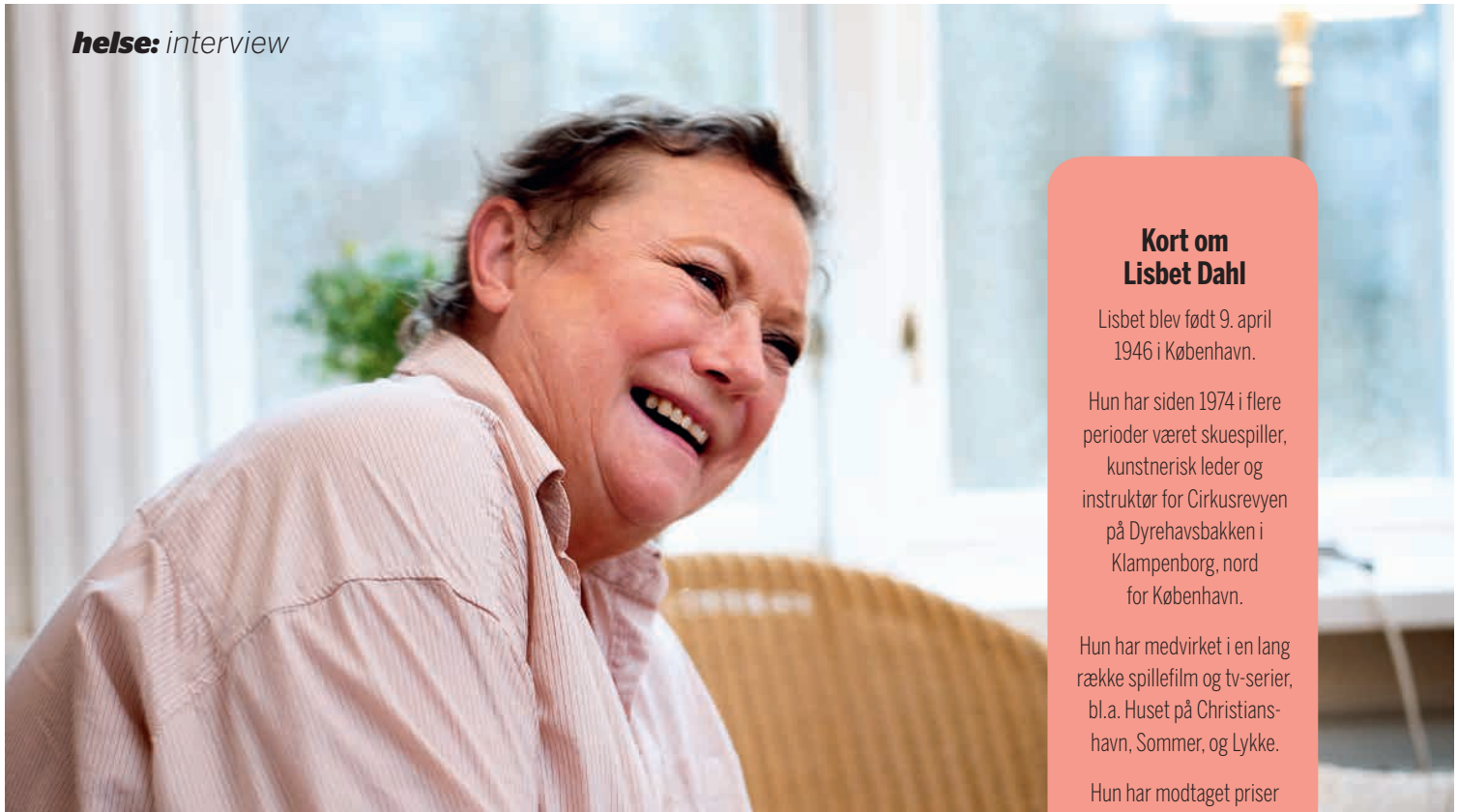
og fortælle vidt og bredt om sit høretab. Ved at dele sin begejstring og positive oplevelse med høreapparater ønsker hun at nedbryde fordomme og tabuer.

– Jeg oplever, at mange stadig tror, at høreapparater er sådan nogle store, ubehagelige anordninger, som huler i ørerne og signalerer udadtil, at nu er du gammel og defekt. Det er på tide, vi bliver ajour med, hvor små og smarte høreapparater, man kan få i dag. Prøv lige at se!, udbryder Lisbet, tager et ud af øret og viser det glad frem og fortsætter:

– Der sker hele tiden nye, revolutionerende ting inden for høreapparater. Så har du råd, kan jeg kun anbefale at hoppe med på vognen med de nyeste. De er altså pisse-gode. Mine, der er designet for tre år siden, er f.eks. forbundet til Bluetooth, hvilket betyder, at jeg bare kan lægge min telefon på bordet, tale og få lyden direkte i ørerne. De kan også tilsluttes en mikrofon, så når jeg står på scenen, kan suffløren tale direkte ind i mine høreapparater. Vil man have dem tilsluttet fjernsynet, er det også en mulighed. Det er da smart!

“

Jeg gik ind på scenen og sagde:
"Nu skal I bare høre det bedste,
der er sket i mit liv – jeg har fået
høreapparater!"

Kort om Lisbet Dahl

Lisbet blev født 9. april 1946 i København.

Hun har siden 1974 i flere perioder været skuespiller, kunstnerisk leder og instruktør for Cirkusrevyen på Dyrehavsbakken i Klampenborg, nord for København.

Hun har medvirket i en lang række spillefilm og tv-serier, bl.a. Huset på Christianshavn, Sommer, og Lykke.

Hun har modtaget priser for sin scenekunst, bl.a. Årets Hæderspris ved Årets Reumert i 2016.

I 2020 medvirker Lisbet i Cirkusrevyen for 34. gang – heraf som instruktør i 30 sæsoner.

Lisbets begejstring får yderligere et nøk opad, mens hun fortæller om den dag, hun tog plads i stolen hos hørecentret på Frederiksberg og for første gang fik høreapparaterne på. En oplevelse, hun bedst mener, kan sammenlignes med en genfødsel.

– I det øjeblik jeg fik dem på, var det som at stikke hovedet op gennem en grå sky. Pludselig kunne jeg høre hele lydtilledet. Alle de fine detaljer, når der blev talt til mig. De runde lyde blev spidset til. Forskellen i lyd med høreapparaterne på var så overraskende, bemærkelsesværdig og helt utrolig fantastisk. Og det vilde var, at jeg jo slet ikke var klar over, hvad jeg var gået glip af.

Lyd betyder meget

Det er de lyse toner, som Lisbet har svært ved at høre. En hyppig aldersbetinget hørenedsættelse. Det betyder, at hun godt kan høre, selvom hun tager høreapparaterne af, men al lyd opleves svagere, og det er sværere at skille ord ad. Præcis hvor længe Lisbet ikke har kunnet høre de lyse toner, ved hun ikke, men på et tidspunkt lagde hun mærke til, at når hun gik til musikprøver i Cirkusrevyen, havde hun svært ved at høre, hvor melodistemmerne lå, når orkestret spillede

an. Lisbet var også begyndt at overveje, om det var skuespillerne, der talte utydeligt, musikken, der var for høj, eller om det var hende selv, der var begyndt at høre dårligt, fordi replikkerne fra kollegerne var svære at skelne.

– Lyd betyder rigtig meget i mit arbejde. Det er jo temmelig vigtigt, at jeg både kan høre musikken og skuespillerne. Derfor spurgte jeg Cirkusrevyens kapelmester, James Price: "Sig mig, kan man blive umusikalsk med alderen?", fordi det var min første, tossede tanke. Det afviste han blankt. Og jeg spurgte min assistent, om hun kunne høre, hvad de andre skuespillere sagde, og det kunne hun sagtens. På den måde blev jeg klar over, at det var min hørelse, det var galt fat med.

Lisbet funderer over, at det måske netop er det, der er det største problem med høretab. At rigtig mange slet ikke er klar over, at de er udfordret på hørelsen.

– Og så søger man jo ikke hjælp. Det er først, når dine pårørende siger, "hey, du hører altså dårligt", at du ved besked. Men et er at erkende et høretab, noget helt andet er at gøre noget ved det. Jeg tror, der er mange, der ikke vil se det i øjnene. Sikkert fordi der er så meget tabu og uvidenhed omkring høreapparater. Dét synes jeg, er fuldstændig håbløst, for

nedsat hørelse kan både medføre ensomhed og isolation. Det er ikke kun et fysisk handicap, det er også et socialt og psykisk. Og så er det med til at skabe en stor frustration hos de pårørende.

Pårørende til høretab

Det med at være pårørende til en med tab af hørelse har Lisbet haft tæt inde på livet allerede som barn. Lisbets mormor begyndte allerede som 38-årig at høre dårligt, og hendes høretab, der var til stor gene for omgivelserne, blev kun værre med årene. Først da mormoren var oppe i 60 års alderen, fik hun et høreapparat.

– Min mormor passede mig ind imellem, når min mor var på turné. Når jeg så kom hjem fra skole og ringede på døren, tog min mormor telefonen i stedet for og sagde: "Hallo". Og når min mormor gik og støvsugede, så kunne jeg pludselig

høre, at støvsugeren ikke virkede, fordi hun havde kommet til at trække stikket ud undervejs, men min mormor kunne ikke høre det, så hun gik rundt og kørte støvsugeren forgæves hen over gulvene. Det er sgu da åndsvagt. Når vi talte sammen, sagde min mormor: "mmm, mmm". Det betød både ja og nej, for hun havde ikke hørt, hvad vi andre havde sagt, og derfor vidste hun ikke, hvad hun skulle svare. Hendes stædighed har holdt hende afskåret fra os andre og var en stor belastning for min mor og mig. Og det må have været en belastning for hende selv.

Med mormoren som skrækkesejmel på, hvor galt det kan gå, hvis man nægter at få hjælp, var Lisbet selv helt klar til et høreapparat i det øjeblik en ørelæge sagde, nu er det nu.

– Jeg har altid vidst, at fik jeg et høreapparat, så skulle jeg straks gøre noget ved det. Fordi jeg oplevede på tæt hold, hvor sindssygt irriterende det er at være pårørende til en, der ikke kan høre, og som nægter at gå med høreapparater. Jeg er med på, at min mormor var forfængelig, og man dengang havde sådan en stor, firkantet tingest om halsen og badesandaler i ørerne, men netop derfor kæfter jeg op om mine moderne høreapparater, for de er altså små og pissegode.

Humor nedbryder tabu

For at nedbryde tabuer om høreapparater valgte Lisbet at stå frem med sit høreapparat og lave en sketch i Cirkusrevyen sidste år. Fordi det sjove på magisk vis kan løse op for det svære og hjælpe med at overvinde det, vi frygter.

– Jeg gik ind på scenen og sagde: "Nu skal I bare høre det bedste, der er sket i mit liv – jeg har fået høreapparater!" Så tog jeg tog dem ud og viste dem frem. Men måtte samtidig undskylde, at det kun var de første tre rækker, der kunne se dem. "Skal jeg lade dem gå rundt", spurgte jeg så, og hele salen grinede. Så tog jeg dem på igen, og ind på scenen kom Lise Baastrup, som siger: "du er godt klar over Lisbet, at du skylder mig 500 kr. Hvornår giver du mig dem? Jeg skal altså bruge dem nu". Hvortil jeg svarer: "Hva? Jeg kan ikke høre, hvad du siger". Da Lise forurettet har forladt scenen, siger jeg så: "Nej, hov det var da mærkeligt, nu kan jeg pludselig høre igen". Jeg tog den lille sketch med, fordi tabuet omkring høreapparat kan vi komme til livs, hvis vi taler om det. Jo mere vi taler om det, og ikke skjuler det, jo bedre.

Hjernen på overarbejde

Lisbet slår ikke kun et begejstret slag for at få høreapparater om nødvendigt. Hun understreger også vigtigheden af at være hurtigt ude, så snart andre påpeger, at du hører dårligt, eller du selv har det på fornemmelsen.

– Jeg vil gerne anbefale folk at komme af sted og få tjekket hørelsen i tide, for det gælder om at gøre noget ved høreapparat, så snart du kan. Der sker det, at når du ikke kan høre ordentligt, begynder det center i hjernen, der hvor ørerne sender lyden hen, at udvide sig. Hjernen prøver at kompensere for, at hørelsen bliver dårligere ved at udvide det område, så du hører lidt bedre. Det betyder, at hvis du ikke

gør en skid ved dit høreapparat, så udvider centret i hjernen sig endnu mere, og det betyder rent faktisk, at den del af din hjerne konstant er på overarbejde. Venter du til din hørelse er helt elendig, kræver det ekstra meget omstilling fra hjernen, og du risikerer at høreapparater kan virke som et kæmpe chok. Det gælder om at reducere overraskelsen.

Med førstehåndserfaring mener Lisbet, at hun tydeligt kan se, hvem, der kan høre og hvem, der ikke kan.

– Jeg tillader mig at gøre dem opmærksom på det, fordi jeg ved, at man sjældent selv er klar over en nedsat hørelse. "Du skulle tage og få tjekket dine ører", siger jeg lige ud. De fleste svarer: "Nej, der er ikke noget i vejen med min hørelse. Men jo, det kan du fandme tro, der er. Når du kommer hjem til folk, og deres fjernsyn er skruet helt op, så ved du besked med det samme. Og selvom de har fundet en umiddelbar løsning på deres høreapparat hjemme i stuen, er det fortsat et problem, for det påvirker omgangen med andre mennesker. Automatisk kommer du til at trække dig tilbage og væk fra verden, fordi det er nemmere at blive hjemme. Du risikerer at blive isoleret og asocial af at være dårligt hørende. Og tager du alligevel med til familiemiddagen eller festen med vennerne, kan du ikke deltage på lige vilkår i samtalerne. Du kommer ud af sammenhæng, fordi du ikke kan følge med i, hvad der bliver talt om. Derfor siger jeg: Kom af sted til ørelægen, du aner ikke, hvad du går glip af. Det er en kæmpe gave, du kan få, hvis du har behovet og får høreapparater. ©

+ Loppefrøskaller
+ Colostrum

SylliFlor Colostrum

KOMBINATIONSPRODUKT MED DOBBELT FUNKTION
Regulerer fordøjelsen og tilfører colostrum til tarmen

Bestil vareprøver på www.biodanepharma.com

Biodane Pharma A/S · Staushedevejen 10 · 6621 Gesten · Danmark
Tlf. 75 555 777 · info@biodanepharma.com · www.biodanepharma.com